

NYA REGLER FÖR INTERNATIONELLA KÖPAVTAL

Av Jon Kihlman

Den 1 december 2012 ändrades den svenska lagen (1987:822) om internationella köp. I stället för att såsom tidigare ange att artiklarna 1–13 och 25–88 i FN-konventionen om internationella köpavtal var svensk lag, anger lagen numera att artiklarna 1–88 och 100 är svensk lag. Vad innebär det och varför har ändringen gjorts?

FN-konventionen om internationella köpavtal (CISG) antogs år 1980 och trädde i kraft den 1 januari 1988. I Sverige har den varit tillämplig sedan den 1 januari 1989. Den har tillträtts av 78 stater. Handel mellan parter från dem står för ca 80 procent av all världshandel med varor. CISG kan således på goda grunder sägas vara *den* (bestämd form singularis) **internationella köplagen**.

Tillträde med reservation

Under arbetet med CISG insisterade de skandinaviska ländernas representanter på att det skulle vara möjligt att tillträda konventionen utan att tillträda den del av den som skulle reglera hur avtal ingicks. Anledningen var att de ansåg att de skandinaviska avtalslagarna byggde – och fortfarande bygger – på en bättre princip hur avtal ingås och därför också reglerade frågan på ett bättre sätt. Medan avtalslagarna bygger på principen att ett löfte är bindande – och att ett erbjudande därför inte kan återkallas – bygger i stället CISG på principen att det är avtalet som skapar bundenhet och att ett erbjudande därför kan återkallas. Bestämmelsen i CISG finns

i art. 16. Den reservationsmöjlighet som blev följden av det skandinaviska initiativet ges i art. 92.

Löftesprincipen

I Sverige hade vi övergivit den s.k. kontraktsprincipen absolut senast år 1915 och förmodligen långt tidigare. När den s.k. löftesprincipen lagfästes genom 1915 års avtalslag ansåg man således att man hade tagit ett steg framåt. Att åtskilliga decennier senare ta motsvarande steg tillbaka kom naturligtvis inte på fråga. Löftesprincipen ansågs inte minst ha den stora fördelen framför kontraktsprincipen att den svarade mot den moraluppfattning som ansågs råda i samhället: Du ska hålla vad du har lovat.

Artikel 16 gör emellertid i sitt andra stycke ett omfattande undantag från sin huvudregel. Enligt bestämmelsen får ett erbjudande inte återkallas om det följer av det att så inte får ske. Det blir således fråga om att tolka erbjudandet. Bestämmelsen anger särskilt att ett moment i tolkningen kan vara att erbjudandet anger en acceptfrist, dvs. en tid under vilken det är bindande. Det har emellertid varit osäkert – och är

osäkert – om angivande av en acceptfrist i ett enskilt fall ska påverka möjligheten att återkalla erbjudandet eller om det bara är en markering om när erbjudandet "självdör". Erbjudande får enligt art. 16 inte heller återkallas när det är "reasonable" för anbudstagaren att förlita sig på erbjudandet såsom varande oåterkalleligt och den därtill har förlitat sig på erbjudandet och agerat därefter.

Nu gäller hela CISG

Sveriges, Norges, Danmarks och Finlands reservationer enligt art. 92 fick en del negativa praktiska och juridiska konsekvenser. Framst bland dem var nog att de i kombination med att bl.a. Kina och USA bara tillämpar CISG gentemot parter från länder som har tillträtt – och bara i den utsträckning som de har tillträtt – CISG. Enligt svensk rätt skulle frågan om avtal hade ingåtts lösas med tillämpning av den svenska avtalslagen även när motparten kom från ett annat land som hade tillträtt CISG, såsom USA eller Kina. I den inte ovanliga situationen att köparen var från Sverige och säljaren från Kina, blev därför effekten att frågan om avtal alls hade slutits skulle lösas med tillämpning av nationell kinesisk avtalsrätt. Jag antar att den är bekant för alla som har köpt från Kina...

Den svenska lagändring som nu har gjorts tar bort det problemet. Eftersom Sverige numera har tillträtt hela CISG, kommer en domstol eller skiljenämnd att tillämpa hela CISG gentemot svenska parter även när motparten kommer från Kina eller USA. Möjligheten för en svensk köpare att förutse hur en domstol eller skiljenämnd kommer att bedöma frågan om ett avtal har ingåtts mellan den och en kinesisk motpart blir därför betydligt bättre. I stället för att den ska

lösas med tillämpning av en mer eller mindre okänd lagreglering – och mot bakgrund av än mer okända och otillgängliga rättsfall och andra rättskällor – ska den numera lösas med tillämpning av exakt samma regler som domstolen eller skiljenämnden skulle ha tillämpat i den omvända situationen att säljaren kom från Sverige och köparen från Kina. Det ökar förutsebarheten. Det är bra.

Enklare hantera tvister

Även för svenska domstolar och skiljenämnder gör lagändringen livet något enklare. Frågorna om var (i Sverige eller Kina) och hur (domstol eller skiljeförfarande) en tvist ska lösas har ganska lite att göra med de regler som ska tillämpas i tvisten. Inget hindrar således att en svensk domstol tvingas konstatera att den ska tillämpa utländsk rätt. När så sker, minskar naturligtvis sannolikheten för att domen blir riktig.

Det är svårare för en domstol att döma enligt jämförelsevis okända regler än vad det är för den att förhålla sig till en reglering som är bekant. I en tvist där en kinesisk leverantör stämde en svensk köpare för betalning enligt ett påstått avtal som enligt den svenska motparten aldrig hade ingåtts, skulle den svenska domstolen (för den tvisten skulle i allmänhet hamna i svensk domstol) ha varit tvungen att ta ställning till frågan om det alls fanns ett avtal genom att tillämpa nationell kinesisk rätt.

Om tvisten gäller ett erbjudande som har lämnats tidigare den 1 december 2012, skall den svenska domstolen i stället lösa frågan om avtal alls har ingåtts med tillämpning av motsvarande bestämmelser i CISG. Det ökar sannolikheten för en riktig dom.

Det är också bra. ■